

XXVIII.

ANUARUL

școalei civile de fete cu internat și drept de
publicitate a „Asociațiunii pentru literatura
:: română și cultura poporului român“ ::

pe anul școlar 1913—14,

publicat de

Dr. VASILE BOLOGA,
director.

Cuprinsul: 1. Educația caracterului, de Sabin Oprean.
2. Știri școlare.

Nagyszeben (Sibiu).
Tiparul tipografiei arhidiecezane.
1914.

XXVIII.

ANUARUL

școalei civile de fete cu internat și drept de
publicitate a „Asociațiunii pentru literatura
:: română și cultura poporului român“ ::

pe anul școlar 1913-14,

publicat de

Dr. VASILE BOLOGA

director.

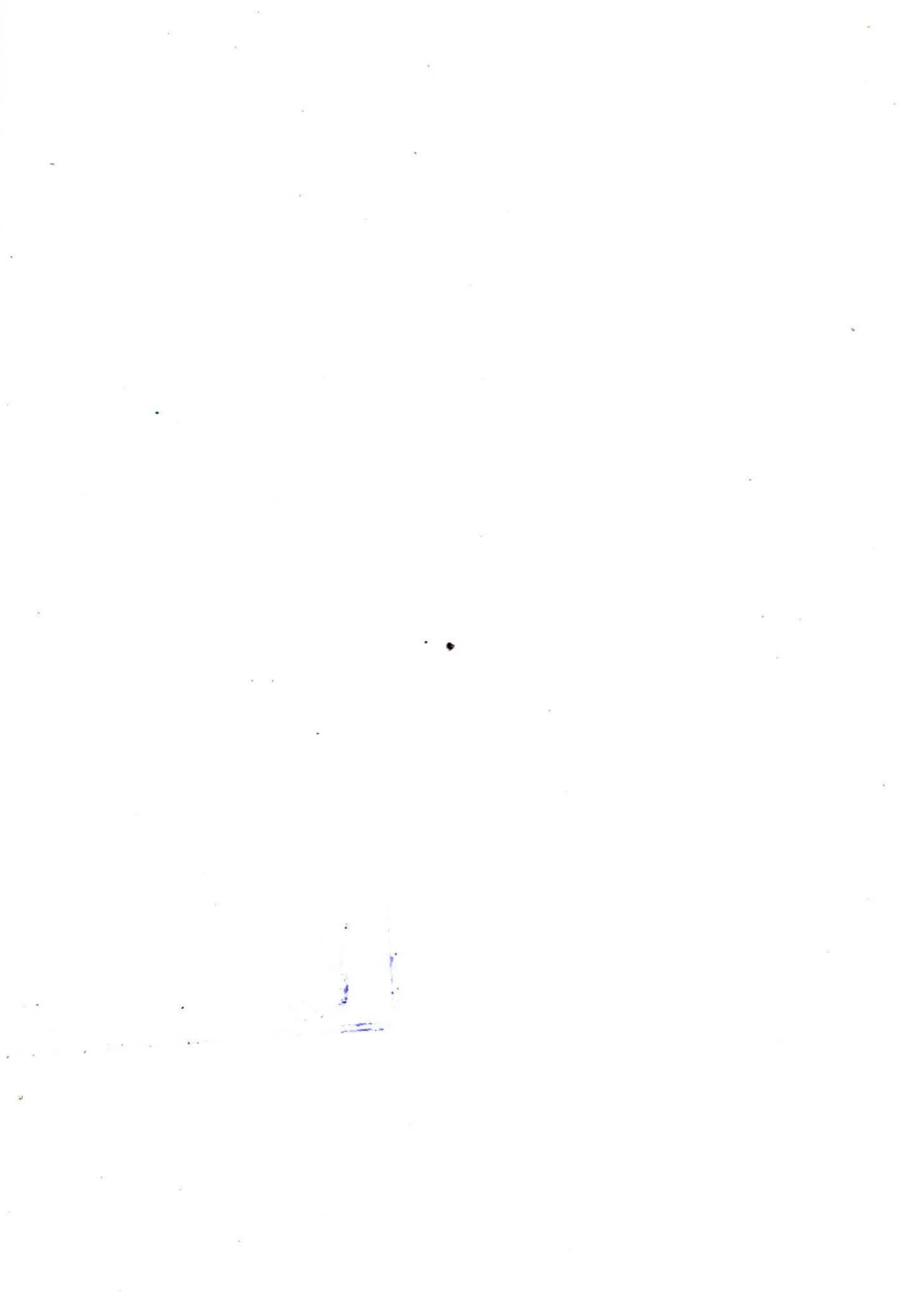
Cuprinsul: 1. Educația caracterului, de Sabin Căprean
2. Știri școlare.

NAGYSZEBEN (SIBIU).

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE.

1914.

Educația caracterului.

De Sabin Oprean.

Fiecare om vrea să fie om de caracter, în care să poți avea întotdeauna încredere deplină. Cine n'a simțit binefacerile ce izvoresc dintr'un caracter nobil, cine n'a simțit căldura și admirația ce te cuprinde, când te afli în apropierea unui om de caracter superior? Iată pentru ce caracterul reprezintă, în adevăr, o mare valoare, iată pentru ce ținta oricărei creșteri, educații este: formarea caracterului.

Toată lumea vorbește de caracter, dar fiecare înțelege și explică caracterul în alt fel. Formarea caracterului: o problemă, care a preocupat rând pe rând aproape pe toți oamenii luminați ai omenirii și în parte aproape întreaga omenire. În cele următoare vom da unele păreri privitoare la caracter și educația lui, în cea mai mare parte după pedagogul german *Kerschensteiner*.¹ Ce este caracterul etic (moral, căci numai despre acesta poate fi vorba)? Ce privește partea formală a acestui caracter, noțiunea lui este de mult bine precizată. Este acea însușire statornică a sufletului, în urma căreia toate actele voliționale (de voință) ale acestuia sunt pe deplin determinate prin principii și maxime, care corespund legilor etice ale timpului.

Trebuie numai, să se cerceteze, *a*) care complex de puteri psihice este de neapărată trebuință, ca să se poată preste tot dezvoltă un caracter? Cunoscută aceste puteri, din ele trebuiau să se scoată *b*) unele directive,

---

¹ Georg Kerschensteiner: *Charakterbegriff und Charaktererziehung*. Verlag B. G. Teubner in Leipzig-Berlin 1912, 8°, 208 S.

unele principii în cadrul cărora să se poată face educația caracterului, atât în școală, cât și în familie. Puterile sufletești, care fac din om o individualitate sunt de două feluri. Deoparte sunt sentimentele, instinctele, inclinațiunile, impulsurile și afecțiunile elementare, proprii în mare parte și animalelor superioare; acestea sunt în legătură cu înșaș vieața, fără acestea nu s'ar putea preste tot închipui o existență, pentru aceea le și cuprindem sub numirea de *caracter biologic*.

Deși în vieața individului aceste însușiri înăscute au o mare însemnătate (după unii sunt caracterul însuș s. e. Ribot), totuș omul, în primul rând, este ființă intelectuală și adevăratul caracter se poate desvoltă numai din predispozițiile intelectuale ale omului, din așa zisul *caracter inteligibil*. Când vorbim de caracter inteligibil, înțelegem numai acele predispoziții intelectuale, care sunt absolut necesare la formarea caracterului etic. Aceste predispoziții, despre care va fi îndată vorba, împreună cu caracterul biologic ne dau o *individualitate*; când dintr'o individualitate i-a succes educației să desvolte un caracter etic, atunci a făcut din individ o *personalitate*.

Puterile sufletești, care sunt baza caracterului inteligibil sunt patru: tăria voinței, judecată limpede, simț fin și inspirație sau impresionabilitate sufletească. Vorbim de voință, când în mod conștient dorim ceva, ceea ce prin stăruință și putem dobândi. Predispozițiile voinței sunt o mulțime de inclinațiuni înăscute, care te îndeamnă la activitate. Din predispoziții, în urma repetării aceluiaș act, se naște voința; iar când voința — contopindu-se tot mai mult nu numai cu actul însuș, ci și cu valoarea obiectului ce-l dorim și cu noțiunea mijloacelor cu ajutorul cărora ne putem satisface dorința — urmărește cu îndărătnicie un anumit scop, vorbim de *voință tare*. Suc-

cesele sau nesuccesele în viață, starea sanitară, dispoziția psihică a individului ș. a., au o mare influință asupra voinței. O îmbărbătare binevoitoare, voia bună, un tratament blând, păreri optimiste, un corp bine nutrit, odihnit și sănătos întotdeauna pun la dispoziția nu numai a copilului, ci și a omului crescut, mai multă putere de voință, decât în cazul contrar. Adevărata tărie de voință constă nu într'atâta în forța cu care se manifestă, cât mai mult în statornicia, în perseveranța cu care urmărește ajungerea scopului fixat.

A doua rădăcină, din care crește caracterul, este judecata limpede sau *raționamentul logic*. Un om fără idei bine sistemizate nu poate lucra consecvent, ci mai mult mecanic; sau nu poate face peste tot nimic, sau și dacă face ceva, o face la întâmplare și nesigur, incapabil fiind, să poată lua o hotărîre. Marile caractere eroice ale istoriei au avut întotdeauna o calmă claritate a minții. E trudă zadarnică încercarea, să faci dintr'un cap mărginit un caracter. Înaltele cerințe ale caracterului moral, conștiu de sine, prețind un raționament înalt. Statornicia virtute a dreptății față de sine și față de alții o aflăm numai la sufletele cu minte limpede, la un suflet care moderându-și propriile sentimente s'a obișnuit, înainte de a aduce o hotărîre, să-i cerceteze mai întâi urmările și numai după această examinare conștientioasă s'o ducă la îndeplinire. Această înaltă calitate nu este înnăscută. Moștenit este numai spiritul ager de observație; cunoștințele și obișnuința de a examina orice cunoștință nouă sunt rezultat al educației.

Ca să putem înțelege mai ușor, ce este *simțul fin*, voi aduce două exemple. Sunt oameni, cari se reîntorc din valul mulțimii, din viața și goana după cele

necesare existenței, ale unui oraș mare — să zicem Londra — cu singura observație și poate singura impresie, că «eră ceva groaznic». Alții, din contră, într'o călătorie în pustie adună mii și mii de experiențe, se întorc cu sufletul plin de cele mai variate impresii. Nu e nici o greutate să spunem, că persoanele din exemplul al doilea au un simț foarte fin. Necon condiționat sufletul lor pătrunde cu multă ușurință și cele mai variate situațiuni, se știe află și între cele mai neobișnuite împrejurări. La un suflet tâmpit nu vom află predispozițiile așa zisului tact fin sau bun simț. Bunul simț, cred unii, este în cea mai mare parte rezultat al educației. Aflăm însă mult bun simț și la oameni foarte simpli, îl aflăm și la popoarele primitive; iar de altă parte experiența zilnică ne silește să facem trista constatare, că sunt mulți oameni, cari au trecut prin toate treptele educației, și-au îmbogățit mintea cu cele mai variate cunoștințe, sunt învățați — poate prea învățați — și totuș sunt lipsiți și de cel mai elementar bun simț. Acești oameni sunt victimele propriei lor brutalități intelectuale.

Tot experiența ne arată, că în privința tactului, în privința bunului simț femeile sunt superioare bărbaților. Cu predispozițiile bunului simț ne naștem, totuș o timpurie cunoștință de oameni și de situațiuni, este un puternic factor pentru perfecționarea acestuia. Această însușire a caracterului este o reacție nemijlocită față de împrejurări reale și ca atare nu se poate câștiga din cărți și din auzite. O copilărie mașteră, stări școlare barbare, o nenorocire grea, suferințe incurabile omoară finețea simțului. Un sistem nenorocit de educație poate aduce sufletul la apatie și indiferență față de orice. Iubirea, bunătatea și încrederea în copii, împrejurările variate, între care li-se desfășoară activitatea, ară ogorul în care

crește simțul fin. Ca să dezvoltăm bunul simț al copiilor, trebuie să posedem noi educatorii bunul simț. Durere însă simțul fin este poamă rară, peste tot, între oameni.

Ultima condiție neapărat de trebuință dezvoltării unui caracter este, ca cele trei însușiri amintite, să se întovărășească cu o impresionabilitate, cu o inspirație, o căldură lăuntrică sufletească. Înțelegem sub aceasta gradul, extensiunea și durata cu care sufletul prinde observațiile și reprezentațiunile, sau cu alte cuvinte conținutul, profunzimea și perseveranța sentimentelor, care întovărășesc observațiile, reprezentațiunile și noțiunile din cadrele conștiinței, mai cu seamă a acelor sentimente care se rapoartă la oameni și soarta lor, la Dumnezeu, la adevăr și la frumos. Știm toți, cât de ușor se însuflețesc unii oameni și cum pe alții aceleași lucruri îi lasă reci și apatici. Cauzele acestui ciudat fenomen sunt multiple, cauza principală însă este predispoziția lăuntrică amintită mai sus: *impresionabilitatea* fondului sufletesc. S'ar părea că aflăm un contrast între judecata calmă și limpede și între impresionabilitatea sufletească; dar e numai la aparență. În adevăr bărbații de știință, celebritățile intelectuale au avut întotdeauna și inimă mare. Tocmai agerimea minții ne face să pătrundem mai ușor o situațiune, o idee sau ideal și — întrucât ne îngăduie și temperamentul — să ne însuflețim pentru acest ideal. De altcum e verosimil, că ideile mai puțin raționale de multeori au o mai mare putere și căldură.

În cele patru însușiri amintite mai sus aflăm principalele părți constitutive ale complexului de puteri sufletești, pe care l-am numit caracterul inteligibil. Acestor patru elemente sufletești trebuie să ne adresăm, ca

să putem desvoltă prin educație un caracter etic. Ele sunt aliații educației în lupta, ce-o poartă cu instinctele, impulsurile și pasiunile de ordin inferior, care tind să sdruncine în lucrările ei unitatea vieții. Unde aflăm aceste patru elemente suntem îndreptățiți să credem, că un sistem cuminte de educație ne va da un caracter moral; ba putem afirmă și mai mult, că într'o societate cu moravuri morale bine întemeiate, în care complexul acestor puteri se poate manifesta într'un chip destul de variat, chiar și fără aplicarea unui anumit sistem de educație — mulțumită organizației firești a psihicului — încă se poate desvoltă un caracter etic. Cel puțin vedem, e adevărat, mai rar, desvoltându-se caractere morale admirabile la oameni, cari din tinerețe au fost aruncați în vârtejul vieții. Fără conducerea consecventă a mâinii educatorului se urcă la o mare înălțime morală, par'că sufletul lor a avut însușirea, să se lase a fi atins numai de influințele prielnice desvoltării caracterului, iar pe cele neprielnice să le delătore. Unde sunt date condițiunile aflăm autodidacți ai caracterului, întocmai cum aflăm și altfel de autodidacți. Anume îi aflăm în grupa oamenilor, cari pe lângă tăria voinței și judecată limpede au și instincte sociale fine și profunde, care îi îndeamnă cu o forță irezistibilă, ca toată munca și cugetarea lor s'o pună în ajutorul deaproapelui.

Cunoscând mai deaproape condițiile și predispozițiile din care se poate desvoltă caracterul, să vedem cum putem formă caractere, mai corect, cum putem desvoltă, crește, cultiva sau educă caractere? Formarea exprimă mai mult decât educația. Formez o statuie dintr'o bucată de marmură, formez sau clădesc din pietri, lemne și fier un templu, dar nu desvolt un templu; din contră pot desvoltă, crește dintr'un copil cu inclinațiuni de

desenator un artist, dintr'unul inteligent un filozof, dintr'un iubitor al naturii un cercetător al ei, dintr'un copil îndrăzneț un luptător, dar nu pot forma după plac artiști, filozofi, naturaliști sau luptători. Formarea este în mâinile mele, supusă fantaziei și ideii mele, educația, cultivarea este legată de predispoziții și inclinațiuni înnăscute. Mulți cred încă și azi, că un caracter se poate și trebuie format, cum fac bunăoară copiii un om de zăpadă. Se prescriu copilului anumite lucrări ce trebuie să le facă, i-se dă posibilitatea să înțeleagă și valoarea lor practică și etică, dacă nu vrea să le facă de bună voie, e silit cu forța, până se obișnuiește cu ele. Și se crede, că în felul acesta au format un caracter.

E adevărat, că aflăm un număr considerabil de oameni plastici, la cari aceste experiențe duc la un rezultat îmbucurător, cel puțin în decursul timpului cât s'au sub presiunea educației. Dar cu cât fondul sufletesc este mai plastic, mai maleabil, cu atât e mai mare și primejdia, ca influințele nenumărate și variate ale vieții de mai târziu să transforme cu totul această clădire șubredă, și astfel omul maleabil mai curând devine o individualitate schimbăcioasă și nestatornică, decât un adevărat caracter. Dacă prin presiune ajungem la rezultate atât de șubrede chiar și față de naturelele plastice, cu atât mai mare ne va fi nesuccesul față de naturelele refractare. Dacă însă îi va succede educatorului, ca să desvolte din naturelele refractare caractere, acestea vor avea și tăria, ne vor da și garanța că viața publică nu va fi în stare, să le schimbe prea mult, cum se întâmplă aceasta la individualitățile plastice.

Arta mare a educatorului este, ca instinctele și inclinațiunile elevului său și care se arată chiar de timpuriu, să le studieze atât calitativ cât și cantitativ și să

încerce, să favorizeze pe cele folositoare și să împiedece în dezvoltarea lor pe cele păgubitoare dezvoltării caracterului. Imprejurarea, că în fiecare copil aflăm un anumit număr de imbolduri și instincte a căror natură o cunoaștem și care pot fi dezvoltate atât înspre bine cât și înspre rău, ne este de mare folos. Așa este instinctul conservării, înclinațiunea către ființe de acelaș fel (instinct social), instinctul de a imita, al curiozității, înclinațiunile intelectuale ale sintezei psihice sau ale cugetării, înclinațiunea de a vorbi, instinctul nutririi, sentimentul bucuriei și al temerii. Este complexul puterilor caracterului biologic, așa cum le aflăm la copil. Abia mai târziu se arată și cunoscutele puteri ale caracterului inteligibil.

Numai studiind conștient mulțimea aceasta de puteri omogene și contrare, numai luând în considerare că acestea pot fi observate, abia la un anumit timp propriu fiecareia, că variază nu numai în forță ci și în extensiune, că la diferiți oameni le aflăm combinate în felurite chipuri, dând forme nouă sufletului, numai atunci vedem cât de imperfecte, neajutate și dure sunt șemele sistemelor noastre de educație, numai atunci ne dăm seama ce însemnează a fi educator, atunci înțelegem, că educația în adevăr este o artă practică, care nu se poate lipsi de cunoștințe științifice-teoretice, dar fără talent practic, înainte de toate fără mult simț pedagogic nu va putea da roadele dorite. Hamlet spune într'un loc, că e cu mult mai ușor să instrunezi instrumentul minunat al sufletului, decât să scoți din el acordul curat al adevăratului caracter. Singuraticele puteri intelectuale se pot perfecționa s. e. inteligența cu ajutorul metodelor, întrebuințate de către feluritele ramuri ale științelor, prin activitate continuă putem întări voința ș. a. m. d. Inșă pentru dezvoltarea proprie a caracterului, a acestei for-

mașiuni atât de complicate, astăzi ne lipsește încă metoda precis, pentru că ne lipsește cunoașterea deplină și la timp a predispozițiilor intelectuale individuale. În această privință suntem abia la începutul științei pedagogice. Trebuie să pipăim încă cu grije, să încercăm, să ne corectăm repede și să ne acomodăm. Mai sigur duce la scop o societate aleasă, un educator cu caracter ales, cu voință tare, cu minte sănătoasă, cu bun simț, a cărui suflet este entuziasmat de valurile pline de sentiment ale idealului.

Noroc, că ocupația conștientă și onestă cu problema educației face, ca educatorul de cele mai multeori să devină un caracter; să ne aducem însă aminte, că și această înaltă calitate, asemenea altor talente, e foarte rară. Însă pentru formarea caracterului nu sunt de ajuns numai împrejurările și educatorul. Dacă hotărâtoare pentru aceasta ar fi numai caracterul părinților și al educatorilor, în privința educației masei, ar trebui să trecem cu vederea peste această problemă; însă hotărâtoare sunt, precum am văzut, — și inclinațiunile și predispozițiile intelectuale ale copilului.

E cert, că dezvoltarea unui caracter adevărat succede mai curând, dacă dăm cu pricepere libertate activității și manifestațiilor copilului chiar dela început, când facem lucrul acesta însă trebuie să fim cu multă precauțiune. Cunoașterea acestui adevăr este poate unul dintre cele mai însemnate succese ale pedagogiei moderne. Să nu exagerăm însă. Individualitățile active se dezvoltă bine, dacă au libertate, nu tot așa și cele sensibile și încă mai puțin cele apatice. Unde lipsește energia voinței, libertatea nu folosește nimic; naturelele flexibile prea adesea, neînțelegând libertatea, înainte de vreme apucă pe căi rătăcite, iar naturelele refractare

se dezvoltă numai în direcția în care au înclinațiune. Acestor din urmă trebuie să li-se dea libertate cât mai mare, dacă înclinațiunile lor sunt favorabile dezvoltării caracterului. Dreptul de a te dezvoltă singur este un drept admirabil, întocmai ca și dreptul de vot universal și secret. Însă unul își are primejdiile sale pentru caracterul statului, iar altul pentru caracterul individului. A nega însă acest drept însemnează, poate, a provoca primejdii și mai mari.

Vedem cât de grea este această problemă a educației caracterului. Ne vin în minte toate injuriile ce se aduc școlii și educatorilor pentru lipsa de caracter a acelor trecuți prin școală. Câtă nedreptate e în aceste plângeri nemotivate! E ușor să ceri, e ușor chiar, să scrii cărți despre formarea caracterului, dar e lucru foarte anevoios să ai însuși unul și și mai anevoios să crești unul. E caracteristic, că tocmai aceia, cari n'au încercat niciodată acest lucru, îl cer cu mai multă insistență și îndrăzneală.

Să ne însemnăm însă că nu toți oamenii pot fi educați, să aibă un caracter demn de încredere. Un caracter se poate dezvoltă numai în cadrele fixate de predispozițiile sale. Ce se poate însă influința, este direcția care vrem s'o apuce aceste predispoziții. Dacă educăm un individ cu bune predispoziții, depinde dela noi, în primul rând dela conținutul intelectual ce-i dăm, ca respectivul să devină un utilitarist, eudemonist, un caracter moral sau imoral. E asemenea unui râu. Forțele mecanice depozitate în el, dela izvor până la pierderea lui în neant, nu le putem spori; nu putem mări căderea apei, dar putem duce aceste forțe la locul unde dorim, le putem întrebuința pentru câștigarea feluritelor energii fizice. Așa și cu predispozițiile caracterului, nu

le putem înmulți, dar le putem întrebuința bine. Dacă vom umplea sufletul copilului cu învățăturile și maximele lui Jeremy Bentham, care vede scopul societății în atingerea unei fericiri cât mai mari pentru cât mai mulți, vom crește un caracter utilitarist. Sistemul moral al creștinismului ne va da un caracter etic, un alt caracter ne va da sistemul filozofic a lui Kant ș. a.

Insaș educația ne dă felurite caractere, care au fost și vor fi întotdeauna. Idealele etice izvoresc în decursul evoluției umane din organismul psihic al omenirii, se împreună apoi în fiecare individualitate îndatăce aceasta posedă predispozițiile și maximele proprii caracterului. «Tu să fi slujitor al adevărului», este o lege fundamentală în toate sistemele etice. Unul însă are predispoziții și inclinațiuni către adevărul religios, altul către cel științific și iarăș al treilea către adevărul artei. Dacă însă cineva în terenul său special de activitate este slujitor cinstit al adevărului, va deveni un caracter mare și statornic și va ști respecta adevărurile altor terene de activitate străine lui.

«Pune munca ta în ajutorul deaproapelui», este deasemenea o datorință impusă de toate sistemele etice. Fiecare om se naște cu predispozițiile simpatiei pentru alții. Când însă unul arată o deosebită inclinațiune către artă, către știință sau tehnică, va fi muncă zadarnică, să-l facem să-și jertfească vieța pentru binele și înțelegerea durerii altora; va câștiga noțiunea binefacerii, o va și face în general sau ocazional, dar nu aceasta îi va fi ținta vieții. Fiecare educator însă este conștiu, că orice acțiune pentru adevăr și frumos este și un act de binefacere pentru toți. Ca să desvolți caractere lasă individualitățile, să se manifesteze între împrejurări cât se poate de variate și — îndatăce judecata li-s'a des-

voltat în deajuns — cât se poate mai liber, până atunci însă restrânge marginile libertății.

Această restrângere a libertății, mai cu seamă la începutul educației, este de recomandat și din alt punct de vedere. Caracterul în fond este o supunere de bunăvoie, o ascultare de maximele și principiile, ce ni le-am câștigat. Supunerea de bunăvoie este însă numai o formă a stăpânirii de sine. Virtutea stăpânirii de sine și ca atare a supunerii și ascultării autonome (de maximele și principiile adoptate) nu crește decât în ogorul ascultării heteronome (adecă de alții). Până când iubirea față de alții, sau frica de alții, nu vor aduce obiceiul de a te stăpâni, cum va putea *eul intelectual*, complexul puterilor caracterului inteligibil, să țină în frâu, să stăpânească preste *eul sensual* sau individualitatea biologică? Libertatea se va da așadar numai pe încetul și cu cât experiențele împreunate cu lărgirea libertății vor fi mai număroase, cu atât și ascultarea de alții se va preface tot mai mult într'o ascultare autonomă. Aceasta presupune o continuă creștere a puterii de judecată, a experiențelor personale și a învățămintelor și maximelor, ce urmează din acestea. Sunt metode de educație, care silesc tineretul la o supunere, la o ascultare absolută față de alții; timp îndelungat încearcă să-i silească a primi învățăturile unui anumit sistem etic. Acest sistem de educație însă împiedecă în dezvoltarea lor tocmai pe oamenii activi și cu caracter tare. Când judecata, partea divină a sufletului se arată, e păcat să-i rupem aripile, s'o descurajăm pentru totdeauna.

Baza caracterului moral zace în putința de a-ți aținti întotdeauna de bunăvoie atențiunea asupra unui punct. «Nimeni nu este stăpân pe sine, cine n'are aceasta», — zice William James. Adevărul acestei afirmațiuni îl aflăm

mai clar, când voim să facem ceva în contra egoismului nostru. Cu câtă vioiciune se ridică în lupta morală a sufletului inclinațiunile și sentimentele, care ne lingușesc și ne scuză orgoliul și egoismul. Cu câtă înverșunare tinde «minciuna conștiinței», cum o numește Kant, să ne întunece judecata. În această luptă vom învinge, numai dacă atențiunea ne va țineă trează înțelegerea pentru adevărul moral. În copilărie tăria voinței nu e în stare s'o facă. După spusa lui James, n'o pot face nici geniile unilaterale. O individualitate normală este întotdeauna cea mai potrivită pentru desvoltarea virtuților voinței. Geniile sunt excepții între oameni. Între ceilalți aflăm material destul de potrivit, pentru creșterea de caractere, dacă familia, școala și educația autonomă (prin sine însuși) lucrează în aceeași direcție. Mai cu seamă familia este chemată să îndeplinească această nobilă misiune, școala publică din mai multe cauze îndeplinește această sarcină mai cu greu.

Nu voiu putea în cadrele acestor considerațiuni generale, să stăruim mai mult asupra felului, cum lucrează fiecare din ele. Dintre felurile sisteme de educație voiu aminti pe scurt numai două.

Unul, nu este nici sistemul libertății absolute, dar nici al presiunii, este calea mijlocie. Bazați pe inclinațiunea naturelului copilului de a imita, îi vom aduce exemple, sugerându-i imitarea aceluia, fără a-i încătușa însă câtuș de puțin activitatea, la ocaziuni, unde s'ar putea manifesta în mod favorabil. Astfel cu sau fără ajutorul educatorului, copilul adună un bogat material de experiențe, pe care împreună cu educatorul îl lămurește atât în ce privește partea favorabilă cât și cea păgubitoare; și numai cunoscând bine atât partea bună cât și defectele și greșelile ce urmează dintr'un anumit

fel de a lucra, este lăsat să se manifesteze independent. Se vor aplica pedepsele cele mai blânde și și acestea numai în cazuri excepționale. Libertatea o va da educatorul după normele sistemului obișnuit de educație, fără considerare la individualitatea copilului.

Acest sistem, adevărat, nu este cel mai corespunzător, totuși luând în considerare diferiți factori, împrejurările grele familiare, starea actuală a învățământului, precum și în general predispozițiile individuale ale copiilor, acest sistem este în prezent cel mai potrivit, ba aproape de neînălțurat.

Cel mai rodnic dintre toate este însă sistemul rațional de educație. Are însă o mare scădere, că presupune educatori ideali și stări familiare și școlare ideale. Educatori ideali, cari nu posed numai o mare tărie de voință și o judecată limpede — calități fără de care nici nu ne putem închipui un educator —, dar și un simț fin și un tact sigur pentru toate fenomenele vieții sociale și ale eticei, oameni, cari nu numai cunosc principiile fundamentale ale vieții sufletești, dar cari înșiși s'au gândit independent asupra lor, oameni, cari au o credință câștigată prin propria convingere și ale căror ideale sunt veșnic încălzite de cele mai nobile sentimente. Stări familiare și școlare ideale, care nu numai depărtează dela elev orice influință defavorabilă caracterului, dar îl țin și în contact nemijlocit cu tot ce-i poate dezvoltă predispozițiile și inclinațiunile bune. Copilul între cei ce-l împrejmuesc va afla destule exemple demne de imitat. Nu le va imita însă, ci își va rafina numai simțul și judecata.

Fiecare acțiune a lui va trebui să fie și pentru o a treia persoană expresiunea clară a unei convingeri interioare. Cauza nesuccesului unui lucru trebuie căutată

în noțiuni greșite, sau în neîndemânare, sau în lipsă de voință. Renitența elevului nu este un factor, de care să ținem seamă. Totul se bazează pe încredere deplină. Educatorul nu va chinui elevul, fiindcă acesta n'a putut face un lucru. Se va încerca să afle cauzele psihologice, pentru ce fapta morală sau lucrul practic s'a făcut așa și nu altfel?

Căutând să pătrundem toate faptele corecte și necorecte ale copilului, toate gândurile lui spuse și tăluite, copilul va câștiga o încredere dublă: încredere în bunătatea și bunăvoința educatorului și încredere în puterile proprii, poate prea slabe încă. Această încredere însă îl va îndemna la muncă nouă, la luptă și mai înțetită pentru adevăr.

Îi va crește tot mai mult dorința să facă, nu ce fac alții și pentru că fac alții, ci ceeace-i poruncesc sbuciumările lui sufletești. De sine înțeleș, că încetând educația heteronomă, cu ajutorul acestui sistem se pune mai ușor baza creșterii autonome, a dezvoltării caracterului prin sine însuș.

Știri școlare.

1. Personalul școlii și al internatului.

A. Personalul școlii.

1. Director:

Dr. Vasile Bologna, profesor ord. și director definitiv, a predat limba română în clasa IV, limba maghiară și pedagogia de casă în cursul compl., (7 ore pe săpt.). Ani de funcțiune 26.

2. Profesori:

Eugenia Tordășianu n. Iovescu, prof. ord. definitivă, a predat aritmetica și geometria în clasa I—IV, igiena în cl. IV și gimnastica în cl. I—IV, (18 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 19.

Dr. Eleonora Leményi, prof. ord. definitivă, a fost în concediu p. 1913/14. Ani de funcțiune: 6.

Sabin Oprean, prof. ord. provizor, a predat istoria naturală în cl. I—II, limba română, geografia și chimia în cl. III, fizica în cl. IV și limba germană în cl. I, (19 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 1.

Vasile Stoica, prof. ord. provizor, a predat limba maghiară în cl. III—IV, limba franceză în cl. II, III și IV, limba română, germană și franceză în cursul compl., (19 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 1.

Horia Avram, prof. ord. provizor, a predat istoria în cl. III—IV, geografia în cl. I—II, limba română în cl.

I—II și istoria în cursul compl., (20 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 1.

Elena Borcia n. *Siandru*, profesoară suplinitoare definitivă, a predat limba germană în cl. II, III—IV și lucrul manual în clasa I—IV, (19 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 5.

Silvia Togan, profesoară suplinitoare prov., a predat limba maghiară în cl. I—II, economia în cl. IV, desemnul în cl. I—IV și caligrafia în cl. I—II, (20 ore pe săpt.). Ani de funcțiune: 1.

3. Catiheți:

Mateiu Voileanu, asesor consistorial, a predat religiunea elevelor gr.-ort. în toate clasele.

Nicolau Togan, protopop gr.-cat., a predat religiunea elevelor gr.-cat. în toate clasele.

4. Instructori:

Delia Olariu, absolventă a conservatorului de muzică din Viena, a predat muzica vocală în clasa I—IV (5 ore pe săpt.) și a instruat în pian 16 eleve.

Lucreția Iosif, absolventă de școala industrială, a predat lucrul manual și dantelăria în cursul complementar, (9 ore pe săpt.).

Selma Mökesch, absolventă a institutului «Musikschulen-Kaiser» din Viena, a instruat în pian 4 eleve.

Elsa de Heldenberg măr. *Hezel*, absolventă a conservatorului de muzică din Viena, a instruat în violină 2 eleve. Substituită prin d-șoara *Hedviga Schuster*.

Alexandrina Moga, a instruat în pian 14 eleve.

Cornelia Man, a instruat în pian 16 eleve.

Ana Voileanu, absolventă a Academiei de muzică din Viena, a instruat în pian 7 eleve. Substituită în anul acesta prin d-șoara *Victoria Dunca*.

B. Personalul internatului.

- a) Directorul școlii este totodată și al internatului.
- b) Directoara internatului: *Valeria Greavu*.
- c) Medic de casă: *Dr. I. Beu*.
- d) Ajutoare: trei guvernante și două bone.

2 Materialul de învățământ predat în anul școlar 1913/1914.

a) În cursurile ordinare.

Clasa I.

1. Religiuina și morala, 2 ore pe săptămână, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. Limba română, 4 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Capra cu trei iezi. 2. Prâslea cel voinic și merele de aur. 3. Cenușotcă. 4. Cerbul. 5. Povestea lui Harap Alb. 6. Ionea mamei. 7. Labirintul și firul Ariadnei. 8. Ercule și cele 12 isprăvi ale lui. 9. Fata babei și fata moșneagului. 10. Detunata și legenda ei. 11. Scărișoara și ghețarul de acolo. 12. La vânătoarea de lei. 13. Apa și focul în credințele poporului român. 14. Regele Ștefan cel sfânt. 15. Năvălirea Tătarilor în Ungaria. 16. Două căințe. b) *Poezii*: 1. Racul, broasca și știuca. 2. Înșiră-te mărgărite. 3. Smeoaica. 4. Sfârșit de toamnă. 5. Movila lui Burcel. 6. Armingenii. 7. Oaspeții primăverii. 8. A doua înviere. 9. Nunta în codru. 10. Soarele și luna. 11. Gruia. 12. Frământări deșarte. 13. Revedere. 14. Ce te legeni codrule?

Gramatică: Pe baza lecturii propoziția simplă, părțile ei principale și secundare; părțile vorbirii, cu deosebire substantivul, adjectivul, pronumele și verbul; declinarea și conjugarea în formele lor principale. Teme în clasă la două săptămâni odată. Manual: Carte de cetire, de V. Onișiu.

3. Limba maghiară, 4 ore. Deprindere în cetire logică cu pronunție și intonare corectă. Invățarea pe înțeles a cuvintelor din piesele cetite. Traducere, reproducere și conversație. Lectură: a) *Proză*: 1. Az évszakok. 2. Két leányka. 3. A holló és a róka. 4. A vásárfia. 5. A gyermek és a mogyoró. 6. A

házi és mezei egér. 7. A leányka virágai. 8. Zivatar. 9. Az idő beosztása. 10. A tyúk és a galamb. 11. A méhek és a medve. 12. A két utas és a fejsze. 13. A szamár az oroslánbőrben. 14. Kié az elsőség. 15. A tücsök és a hangyák. 16. A cseresznyeszemek. 17. A föld felülete. 18. Az égtájak. 19. Magyarország. 20. Folyó és állóvizek. 21. Szülőföld és lakóhely. 22. Levél. 23. Árvalányhaj. *b) Poezii:* Pósa Lajos: Ébredjetek. Rózsák. Tompa Mihály: A pók versenye. Petőfi Sándor: Füstbement terv. Anyám tyúkjá. Az árva leány. Kisfaludy Károly: Szülőföldem szép határa. Tompa M.: Bujdosó dala.

Pe baza lecturii analiză gramaticală și sintactică între marginile propoziției simple. Elemente de ortografie. Teme corăspunzătoare în clasă. — Manual: Carte de cetire și Gramatică maghiară, de M. A. Ferentiu. Partea I.

4. **Limba germană**, 2 ore. Numirile germane ale obiectelor din școală. Scrierea lor pe tablă și în caiete, întâi cu litere latine, pe urmă cu litere gotice. Exerciții de vorbire și de scriere cu cuvintele învățate. Alfabetul gotic. Cetire din carte: *a) Proză:* 1. Der Fuchs und die Trauben. 2. Der Jahrmarkt. 3. Der menschliche Körper. 4. Der Garten. 5. Das Haus. 6. Die Grille und der Schmetterling. 7. Die zwei Pflugschare. 8. Die Früchte. 9. Das seltsame Rezept. 10. Die junge Schwalbe. 10—18. II, III, VI, X, XVI, XIX, XXVI, XXVII Übung. *b) Poezii:* 1. Wind und Sonne. 2. Das Korn. 3. Liebe zu den Eltern. 4. Einkehr. 5. Der Faule. *c)* S'au arătat mai multe *icoane* și s'au descris în limba germană. *d)* Cu cele mai înaintate s'au cetit și câteva povești din colecția fraților *Grimm*. — Deprinderi gramaticale. Conversație. Teme. — Manual de limba germană, de Dr. Constantin Lacea. P. I—II.

5. *a)* **Aritmetica**, 4 ore. Cele patru operațiuni cu numere întregi și fracțiuni zecimale. Diferite măsuri. Sistemul de bani din patrie. Probleme de rezolvat mental la tablă și în caiete.

b) **Geometrie și desemn geometric:** Intuirea și descrierea celor mai simple figuri plane (triunghi, patruunghi, poligon, cerc). Unghiurile și măsurarea lor. Congruența, asemănarea și simetria figurilor. Suprafața pătratului și patruunghiului dreptunghi. — Manual: Aritmetica pentru școale civile de fete, de Gerevich-Gyöngyössy, în românește de Eugenia Tordășianu.

6. Istoria naturală, 3 ore. Zoologia: mamifere de casă, de câmp și de pădure; pasărilor de casă. Botanica: Fructele plantelor; intuirea și descrierea unor plante vii pentru cunoașterea formei și a organelor plantelor. — Manual: Curs elementar de botanică și zoologie etc. de G. Chelariu.

7. Geografia, 2 ore. Noțiunile geografice fundamentale. Geografia Ungariei. — Manual: Geografie pentru școli civice etc. de A. Márki, în românește de I. Popovici.

8. Lucru de mână, 2 ore. O pereche de ciorapi pentru copii. Dantele împletite și croșetate. Chindisiri, cu pușori în cruci pe amândouă părțile egal (Holbein).

9. Desemn, 2 ore. Desemn cu mâna liberă: deprinderea mâinii prin desemnarea de diferite linii și figuri și aplicarea lor la compoziții libere. Exerciții de penel și aplicarea figurilor deprinse la compoziții. Studiarea motivelor din ornamentică și aplicarea lor la compoziții. Desemn după obiecte plane.

10. Caligrafia, 1 oră. Scriere cu litere latine și gotice.

11. Muzica vocală, 2 ore. Notele din cheia violinei, pauzele, exerciții unisono. Cântece.

12. Gimnastica, 2 ore. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa II.

1. Religiunea și morala, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. Limba română, 4 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Povestea lui Harap Alb. 2. Fata babei și fata moșneagului. 3. Detunata și legenda ei. 4. Ștefan-Vodă și Turcii. 5. Bălaurii. 6. Plaiul Tătarilor. 7. Labirintul și firul Ariadnei. 8. Ioan Hunyadi. 9. Romulus și Remus. — Intemeierea Romei. 10. Domnia și moartea lui Romulus. Lectură particulară: Din Povestile lui Slavici. b) *Poezii*: 1. Mănăstirea Argeșului. 2. El-Zorab. 3. Racul, broasca și știuca. 4. Concertul în luncă. 5. Câinele soldatului. 6. Ce te legeni codrule? 7. Nunta Zamfirei. 8. Iarna pe uliță. 9. Gazel. 10. Frumoasa Irină — Manual: Carte de cetire, de V. Onițiu.

Gramatică: Pe baza lecturii părțile propoziției și ale vorbirii, formele de declinare și conjugare mai amănunțit; fraza,

propoziții principale și secundare. — Teme în clasă la două săptămâni odată.

3. **Limba maghiară**, 4 ore. Lectură: *a) Proză*: 1. A tordai hasadék. 2. A balatoni kecskekörmök. 3. Eperjes. 4. A jávorfáról. 5. Az Alföld. 6. Erdély lakói. 7. Fiume és környéke. 8. A húnok és magyarok eredete. 9. A húnok Európában. 10. Attila és az Isten kardja. 11. Attila halála. 12. Árpád a honfoglaló. 13. Szent István. 14. Szent László. 15. A tatárjárás. 16. Hunyadi János. 17. Mátyás király. 18. A mohácsi vész. 19. Tihanyi Pista lovagol. (Gárdonyi G.). *b) Poezii*: Petőfi Sándor: Szülőföldemen. Falú végén kurta kocsmá. A tintás üveg. A jó öreg korcsmáros. A Tisza. Gyulai Pál: Éji látogatás. Vörösmarty M.: A szegény asszony könyve.

Din gramatică: Propozițiile simple, amplificate și compuse. Conjugarea verbelor regulate; amândouă formele în timpurile principale, modul indicativ, optativ și conjunctiv; declinațiunea substantivelor și comparațiunea adjectivelor. Părțile principale ale propoziției. Exerciții de conversație. Teme scripturistice corăspunzătoare în clasă. — Manual: Carte de cetire și Gramatică maghiară, de M. A. Ferenciu. Partea I.

4. **Limba germană**, 3 ore. Lectură: *a) Proză*: 1. Das Riesenspielzeug. 2. Das zerbrochene Hufeisen. 3. Die Bienen. 4. Eile mit Weile. 5. XII Übung. 6. Das Pferd. 7. Die Sperlinge unter dem Hute. 8. Das gestohlene Pferd. 9. Der böse Hund. 10. Der gestorbene Kanarienvogel. 11. Fliegen und Spinnen. 12. Die Familie. 13. Der Fuchs und der Krebs. 14. Ein Streit unter den Tieren. 15. Sprichwörter und Sprüche. 16. XXV, XXVI și XXVIII Übung. 17. Ein Brief. *b) Poezii*: 1. Die wandelnde Glocke. 2. Heidenröslein. 3. Der Blinde und der Lahme. 4. Der weisse Hirsch. 5. Der betrogene Teufel. — Exerciții gramaticale. Conversație. Teme. — Manual de limba germană, de Dr. C. Lacea. Partea I—II.

5. **Aritmetica**, 3 ore. Cele patru operațiuni cu fracțiuni vulgare. Proporțiunea directă și inversă și aplicarea ei la regula de trei. Practica italiană.

Geometria: Cubul, prisma, cilindrul, piramida, conul și sfera, în general. Suprafața și volumul cubului și a prisme. Corpul și planul. Poziția drepte și a planului. — Manual: Aritmetica pentru școale medii, de Beke Manó, în românește de A. Ciortea.

6. Istoria naturală, 2 ore. a) *Zoologie*: Impărțirea sistematică a animalelor vertebrate. Descrierea reprezentanților principali ai animalelor nevertebrate. b) *Botanică*: Plante economice de toamnă; plante lemnoase care înfloresc primăvara. — Manual: Curs elementar de botanică și zoologie etc. de G. Chelariu.

7. Geografia, 2 ore. Geografia fizică și politică a Europei. Geografia Asiei în general, cu relevarea țărilor și coloniilor mai însemnate. — Manual de A. Márki, în românește de I. Popovici.

8. Lucru de mână, 3 ore. Practicarea elementelor cusutului pe obiecte mai mici trebuincioase. Brodatul literelor; diferite puncte de broderie aplicate la obiecte trebuincioase. Cârpițul, țesutul ciorapilor și al pânzei. Filetatul.

9. Desemn, 2 ore. Deprinderea mâinii. Desemnarea de obiecte plane și colorarea lor. Exerciții de penel. Studiarea motivelor de cusături naționale și compunerea de modele pentru lucrul de mână. Desemnarea de obiecte uzuale.

10. Caligrafia, 1 oră. Scriere cu litere latine și gotice.

11. Muzica vocală, 1 oră. Scale majore (dure), exerciții mai complicate unisono și în două voci. Cântece.

12. Gimnastica, 2 ore. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa III.

1. Religiuinea și morala, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. Limba română, 4 ore. Lectură cu analiză corăspunzătoare: a) *Proză*: 1. Amintiri din copilărie, de I. Creangă. 2. Babilonul și Niniva. 3. Dacii și Romanii. 4. Firea și caracterul Romanilor. 5. Din istoria veche a omenirii. 6. Dac'a vrea Dumnezeu. 7. Arabii și Moħamed. 8. Ioana Darc, fecioara de Orleans. b) *Poezii*: 1. Muma lui Ștefan-cel-Mare. 2. Peneș Curcanul. 3. Rășboiul. 4. O scrisoare dela Muselim-Selo. 5. Trei, Doamne, și toți trei. 6. Rugămintea din urmă. 7. Tatul lui Neacșu. 8. Noapte de vară. c) *Schițe biografice*. d) *Stilistică*: Stilul. Podoabele stilului. Defectele stilului. Compoziția stilară cu genurile deosebite: Descrierea. Narațiunea cu felurile sale. Epistole. Documente din vieața practică: chitanța, obligația, etc. Proza și versul.

În legătură cu materialul parcurs: teme scripturistice, la două săptămâni odată. Lectură particulă. — Manual: Carte de citire, pentru cl. III. gimn. și școale super. de fete, de V. Onițiu și Manual de stilistică pentru cl. IV. gimn. ș. a., de I. F. Negruțiu.

3. Limba maghiară, 4 ore. Traducere, analiză și reproducerea cuprinsului pieselor citite, cu graiul și în scris. *Povești și legende*: A dal varázsa. Az ifju kor. Az elpusztult fészek. Tél király országa. A buzakalász. Ludas Matyi. A cinkotai kántor. A ló, a báránka és a nyul. *Din istoria Grecilor și Romanilor*: A trójai háboru. Horáciusz Koklesz, Muciusz Szeceola, Klélia, Korjolán és Veturia, Kornélia. *Din istoria patriei*: Zrinyi Ilona. Mária Terézia. *Poezii*: Elvándorol a madár (Petőfi). A jó hamar múlandó (Kisfaludy S.). A megfagyott gyermek (b. Eötvös J.). Mátyás anyja. V. László. A gyermek és a szivárvány (Arany J.). István öcsémhez (Petőfi S.). Hazámhoz (Szász K.). Egy sir (Kiss J.). Az obsitos (Garay J.). Mikes (Lévay J.).

Pe baza pieselor tractate: exerciții sintactice, etimologice și de conversație. Teme scripturistice în clasă. — Manual: Carte de citire și gramatică maghiară, de M. A. Ferenciu. Partea II.

4. Limba germană, 3 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Die Kunst jeden Tag glücklich zu sein. 2. Bunicul și nepotul. 3. Heldenkampf der Griechen bei Thermopylä. 4. Die Tiere und der Mensch. 5. Hercule la răspântie. 6. Alexander der Grosse als Knabe. 7. Krösus und Solon. 8. Krösus und Cyrus. 9. Der einfältige Junge. 10. Spartanische Erziehung. 11. Das wohlfeile Mittagessen. 12. Ce costă mánzul. 13. Sálbaticul recunoscător. 14. Horatius Cocles. 15. Socrate. 16. Romulus und Remus. 17. Seltsames Rossfutter. 18. Mai multe povești de Bechstein. b) *Poezii*: 1. Der Schatzgräber. 2. Siegfrieds Schwert. 3. Die Grenadiere. 4. Des Knaben Berglied. 5. Erbkönig. 6. Der Postillon. 7. Das Schloss Boncourt.

Pe baza lecturii: exerciții gramaticale și conversație. Teme. — Manual de limba germană, de Dr. C. Lacea. Partea III și IV.

5. Aritmetica, 2 ore. Repetiția fracțiilor vulgare. Aplicarea fracțiilor la regula de trei simplă și compusă. Calculul de procente, câștig și pierdere, rabat. Impărțirea proporțională. — Manual: Aritmetica pentru școale medii, de Beke Manó, în românește de A. Ciortea.

Geometrie: Suprafața figurilor compuse din linii drepte (pătrat, patruunghi, dreptunghi, romb, romboid, trapez, trapezoid, poligon etc.).

6. **Geografia**, 2 ore. Completarea cunoștințelor din geografia Ungariei, îndeosebi influința terenului asupra stării politice, economice și culturale din patrie. Geografia Africei, Australiei și Americii. Schițe hartografice. — Manual de A. Márki, în românește de I. Popovici.

7. **Istoria**, 2 ore. Istoria evului vechiu și mediu până la descălecarea Maghiarilor. Istoria străveche a Maghiarilor. Primirea creștinismului și înființarea regatului ungar. Organizarea din nou a țării sub regii din case diferite. Din istoria universală, în legătură cu istoria Ungariei și întrețesându-se în expunerea acesteia: luptele dintre papi și împărați; războaiele cruciate; feudalitatea și cavalerismul; războiul de 100 de ani; Habsburgii. — Manual: Istoria Ungariei, de Herczeg-Farkas. Partea I., în românește de Dr. Eleonora Leményi.

8. **Chimia**, 3 ore. Noțiunile fundamentale din chimia anorganică și organică. Corpuri solide, lichide și gazoase. Influența căldurii asupra stării de agregare a corpurilor. Apa și descompunerea ei prin electricitate. Hidrogenul. Oxigenul. Arderea în oxigen și în aer. Carbon, bioxid de carbon, oxid de carbon, hidrat de carbon (gazul de luminat). Aerul și respirația. Amestec, combinațiune, element. Cărbunele de piatră, grafitul, diamantul. Sulfurul și combinațiile lui (descolorarea). Fosforul și chibritele. Arsenul. Clorul și înălbirea. Acidele anorganice. Bazele. Săruri. Potasiu. Sodiu. Sarea comună, salitra, salpetrul, amoniacul. Calciul, silicea. Sticla. Lutul, porcelanul. Aluminiul. Pietri scumpe. Magnezia. Mineralele și rocele. Câteva roce mai însemnate. Schimbarea suprafeței pământului, factorii acestei schimbări. Elemente din geologie. Nutrirea plantelor (asimilarea). Amidon, zahăr celuloză (hârtie). Fermentații. Alcoolul și beuturile alcoolice. Pâinea. Oțetul. Acidele organice. Grăsimile; glicerina (săpun și luminări). Materii colorante. Alcaloide. Albumine. Laptele și transformările lui. Materiile nutritive și conservarea alimentelor. — Manual: Chimia elementară etc. pentru gimnazii, școale civile, prelucrată după Dr. V. Hankó și Dr. H. Sztérényi, de A. Vlaicu.

9. **Lucru de mână**, 3 ore. Croirea rufelor. O cămașă femeiască cu broderie albă. Un camizon cu broderie și o pă-

reche de pantaloni femeiești cu broderie, toate cusute cu mâna. O batistă sau alt obiect trebuincios brodat. Modele înnodate.

10. Desemn, 2 ore. Desemn liber, mai ales după obiecte simple uzuale, redarea schimbărilor de perspectivă și a celor mai însemnate nuanțe de lumină. Exerciții de penel cu mâna liberă. Umbrirea și colorarea figurilor desemnate în perspectivă. Desemn artistic: deprindere în compunerea de modele pentru lucrul manual.

11. Muzica vocală, 2 ore. Structura gamei diatonice cu explicarea accidentilor în diferite game. Caracterul gameilor orientale. Intervalele perfecte, mari, mici, mărite și micșorate. Raportul între ritm și mișcare. Exerciții și cântece în 3 voci.

12. Gimnastica, 1 oră. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

Clasa IV.

1. Religiuinea și morala, 2 ore, conform dispozițiunii autorităților noastre confesionale.

2. Limba română, 4 ore. Arta poeziei. Versificațiunea. Poezia populară și artistică. Genurile poetice (în poezia populară și artistică) pe baza analizei pieselor alese din autori români. Vieța și activitatea poezilor și scriitorilor mai însemnați din literatura română (secl. 19.) În legătură cu materialul parcurs: teme scripturistice și lectură corăspunzătoare.

3. Limba maghiară, 4 ore. a) *Lectură*: Klélia. Korjolan és Veturia. Kornelia. Szokratesz. Horáciusz Koklesz. Muciusz Szcevola. Budapestől lefelé a Dunán.

b) *Poezii*: Vörösmarty: Szép Ilonka, Szózat, A szegény asszony könyve. Garay: Az obistos. Eötvös: A megfagyott gyermek. Tompa: A golyához, A madár fiához. Arany: V. László, A velszi bárdok, Mátyás anyja. Petöfi: Egy gondolat bánt engemet, Szeptember végén, Falu végén kurta kocsmá, Füstbe ment terv etc. Szász K.: Hazámhoz. Lévy J.: Mikes. Revicky Gy.: Számlálgatom. Kiss J.: Egy sir.

Lectură din poezi și conversație asupra lor. Repetiri de gramatică.

c) În legătură cu piesele și poeziile cetite scurtă apreciere și caracterizare a celor mai însemnați scriitori maghiari din epoca înfloririi literaturii maghiare (1820 până azi).

d) *Teme de clasă și de casă.*

Manual: Istoria literaturii maghiare, de Dr. V. Bologna.

4. Limba germană, 2 ore. Lectură: a) *Proză*: 1. Sănătatea este o comoară mare. 2. Die Völkerwanderung. 3. Jocurile olimpice. 4. Das Rittertum im Mittelalter. 5. Die ewige Bürde. 6. Die gute Mutter. 7. Karl der Grosse auf der Jagd. 8. Cocorii lui Ibykus. 9. Plato. 10. Sprichwörter und Sprüche. 11. Intemeierea cetății Deva. 12. Lohengrin. 13. Fabius. 14. König Matthias. — Cu elevele înaintate povești din colecția «Gefunden». Caracterizarea literaturii germane pe scurt, începând dela Goethe.

b) *Poezii*: 1. Das Schloss Boncourt. 2. Der Sänger. 3. Das Lied vom braven Manne. 4. An meine Mutter B. Heine (geb. van Geldern). 5. Die Heideschenke. 6. Die Bürgschaft. 7. Die drei Zigeuner. 8. Die Rache. 9. Der blinde König. 10. Das Grab im Busento. 11. Die Lorelei. 12. Die Teilung der Erde.

c) *Teme de clasă corăspunzătoare.*

Manual de limbă germană de C. Lacea. Partea III și IV.

5. Aritmetica, 1 oră. Repetiția calculării cu fracțiuni. Procentele, interesele, capitalul, timpul, cambiul. Hârtii de valoare. — Manual: Aritmetica pentru școale medii, de Beke Manó, în românește de A. Ciortea.

6. Geometria, 1 oră. Periferia și aria cercului. Suprafața și volumul conului, cilindrului și al sferei.

7. Fizica, 3 ore. Proprietățile generale ale corpurilor și stările lor de agregare. Elemente din mecanica corpurilor solide, lichide și gazoase. Efectele căldurii asupra corpurilor. Noțiuni elementare de acustică. Fenomenele fundamentale de lumină. Fenomene fundamentale magnetice și electrice. Aparatele mai simple și mai de însemnătate pentru înțelegerea diferitelor fenomene fizice. Noțiuni elementare de geografie astronomică și fizică. — Manual: Fizică pentru școale secundare inferioare, de Tit. L. Blaga.

8. Istoria, 3 ore. Istoria Ungariei dela epoca regelui Matia I (1458—1490) până în prezent. Constituția patriei. — Manual: Istoria Ungariei de Herczeg-Farkas. Partea II., în românește de Dr. V. Bologna.

9. Igiena. 2 ore. Corpul omenesc. Organele mișcării. Organele mistuirii. Respirațiunea. Organul vorbirii. Simțirea și organele sensurilor. Nutrirea. Locuința. Imbrăcămintea. Lucrarea

fizică și intelectuală. Apărarea contra boalelor. Boale ereditare. Boale molipsitoare. Ingrijirea bolnavului. — Manual: Biologia și igiena omului, de Dr. A. Juba, în românește de Dr. I. Beu.

10. Economia de casă, 2 ore. Intocmirea gospodăriei. Avera și venitele. Cheltuelile și budgetul. Valoarea materială, intelectuală și morală a activității. casnice a femeii. Locuința. Alimentarea. Piața. Procurarea și conservarea alimentelor. Imbrăcămintea. Procurarea, gătitura și cruțarea îmbrăcămintei din punct de vedere economic și estetic. Principiile educației fizice. Munca, odihna. Recreare și distracție. Jocul. Povești, lectură și conversație ca mijloace de instrucție în familie. Sădirea și cultivarea virtuților sânguinței, simțului de datorie, iubirii de adevăr și supunere, a sentimentului religios și patriotic. Necesitatea conlucrării familiei cu școala; influința societății și a tovarășilor de joc. Insușirile de caracter ale omului cu educație bună. Insemnătatea educației pentru consolidarea familiei, a societății și a națiunii.

11. Lucru de mână, 3 ore. Ștergar sau alt obiect cu broderie artistică à-jour cu ciucuri innodați. Croirea hainelor. Broderii artistice. O bluză țărănească cu broderie românească.

12. Desemn, 2 ore. Continuare cu desemnarea de obiecte, deprindere în pictarea de obiecte artistice sau din natură. Compunere și colorare de ornamente plane din elementele diferitelor stiluri vechi, ca motive de modeluri pentru lucrul manual. Exerciții de penel după natură.

13. Muzica vocală, 2 ore. Structura gamei diatonice cu explicarea accidentilor în diferitele game. Caracterul gamelor orientale. Intervalele perfecte, mari, mici, mărite și micșorate. Raportul între ritm și mișcare. Exerciții în 3 voci. Cântece.

14. Gimnastica, 1 oră. Exerciții libere și la aparate. Jocuri gimnastice.

La instrucția din limba franceză ca obiect facultativ, au participat 27 eleve, fiecare clasă câte 2 ore pe săptămână.

La instrucția din pian și violină au participat 57 eleve.

Din limba maghiară, germană și franceză s'au ținut neîntrerupt conversații cu elevele interne, sub conducerea directoarei, a profesoarelor și a guvernantelor.

Superiorul clasei	I	a fost	Horia Avram.
„	„	II „ „	Sabin Oprean.
„	„	III „ „	Vasile Stoica.
„	„	IV „ „	Eugenia Tordășianu.

b) Cursul complementar.

In cursul complementar s'a predat:

1. *Religia* (2 ore), prin *M. Voileanu* și *N. Togan*.
2. *Limba și literatura română* (4 ore), prin *Vasile Stoica*.
3. *Istoria* (3 ore), prin *Horia Avram*.
4. *Pedagogia de casă* (2 ore), prin *Dr. V. Bologa*.
5. *Limba maghiară* (1 oră), prin *Dr. V. Bologa*.
6. *Limba germană* (3 ore), prin *Vasile Stoica*.
7. *Fizică și chimie de casă* (1 oră), prin *Sabin Oprean*.
8. *Limba franceză* (2 ore), prin *Vasile Stoica*.
9. *Lucrul manual și dantelăria* (9 ore), prin *Lucreția Iosif*.
10. *Muzica instrumentală* (pian sau violină), prin *Selma Mokesch, Delia Olariu, Alexandrina Moga, Cornelia Man și Ana Voileanu*.

Cursul complementar se susține și pentru viitor în sensul statutului de organizare al școalei. (Vezi înștiințare pentru anul viitor, pag. 48).

---

3. Conspcctul elevelor inmatriculate în anul școlar 1913/1914.

Nr. c.	Numele elevei	Locul nașterii	Comitatul sau țara
<i>Clasa I.</i>			
1	Erna Boroș	Felsőzsuk — Jucul de sus	Kolozs — Cluj
2	Paraschiva Crăciun	Hosszutelke — Dostat	Alsófehér Alba infer.
3	Rachila Crăciun	Szászorbó — Gârbova săsească	Szeben — Sibiiu
4	Silvia Iosif	Ecselő — Aciliu	" "
5	Susana Manițiu	Vurpod — Vurper	" "
6	Eugenia Petrescu	Örményszékes Armeni	Alsófehér Alba-inferioară
7	Sinefta Popa	Kisapold Apoldul-mic	Szeben — Sibiiu
8	Olga Popp	Bábahalma Bobohalma	Kisküküllő Tárnavamici
9	Zoe Rozvány	Arad	Arad
10	Letiția Silivestru	Veresmart — Roșia	Szeben — Sibiiu
11	Victoria Vidrighin	Alacap — Chiostel	jud. Constanța România
<i>Clasa II.</i>			
1	Elisaveta Brădean	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
2	Paraschiva Corbu	Resicabánya — Reșița montană	Krassósözörény Caras — Severin
3	Valeria Crăciun	Hosszutelke — Doștat	Alsófehér Alba-inferioară
4	Marina Cristea	Kákova — Cacova	Szeben — Sibiiu
5	Ecaterina Dămian	Brád — Brad	Hunyad Hunedoara
6	Letiția Dordea	Bürkös — Bărghiș	Nagyküküllő Tárnavamare
7	Ana Ghibu	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
8	Ioana Iorgulescu	Buzău	România
9	Ana Micu	Oltalsósebes Sebeșul de jos	Szeben — Sibiiu
10	Maria Nartea	Hásság — Hașag	Nagyküküllő Tárnavamare
11	Marta Necșa	Nagyapold Apoldul-mare	Szeben — Sibiiu

Nr. c.	Numele elevi	Locul nașterii	Comitatul sau țara
12	Minerva Onițiu	Gyulafehérvár Alba-Iulia	Alsófehér Alba-inferioară
13	Felicia Popa	Törcsvár — Bran	Fogaras — Fágăraș
14	Ana Popovicu	Nagyszeben — Sibiu	Szeben — Sibiu
15	Elena Simtion	„ „	„ „
16	Victoria Stoica	București (jud. Ilfov)	România
17	Ecaterina Șaur	Kovácsi — Covasinți	Arad
18	Victoria Todea	Fehérvölgy — Albac	Torda-Aranyos Turda-Arieș
19	Paulina Todoran	Alsókápolna Căpâlna de jos	Kisküküllő Târnava-mică
20	Octavia Vasiu	Petrilla — Petrila	Hunyad Hunedoara
21	Maria Vidrighin	Alacap — Chiostel	jud. Constanța România
<i>Clasa III.</i>			
1	Olimpia Bărsan	Oltbogát Bogata-olteana	Nagyküküllő Târnava mare
2	Victoria Berbane	Nagyszeben — Sibiu	Szeben — Sibiu
3	Valeria Chirtop	Topánfalva Câmpeni	Torda-Aranyos Turda-Arieș
4	Victoria Dobrotă	Polyán — Poiana	Szeben — Sibiu
5	Maria Duma	Erdőszakál Sacalul de Câmpie	Maros-Torda Murăș-Turda
6	Iulia Foale	Buziasfürdő — Buziaș	Krassószörény Caraș-Severin
7	Eugenia Grădinar	Oltszakadát Săcădate	Szeben — Sibiu
8	Maria Greceanu	Ocnele mari (jud. Vâlcea)	România
9	Valeria Lăpădat	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiu
10	Elvira Lene	Szentágota — Agnita	Nagyküküllő Târnava-mare
11	Iustina Mateiu	Oltfelsősebes Sebeșul-de-sus	Szeben — Sibiu
12	Elvira Moța	Szászváros — Orăștie	Hunyad Hunedoara
13	Hortensia Oprea	Ujmoldova Moldova nouă	Krassószörény Caraș-Severin
14	Maria Orăștian	Kisapold Apoldul-mic	Szeben — Sibiu
15	Sabina Patachi	Szecsél — Săcel	„ „

N. C.	Numele elevii	Locul nașterii	Comitatul sau țara
16	Eleonora Popovici	Kétegyház Chitiğhaz	Békés — Bichiș
17	Lucreția Popovici	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
18	Elena Procopovici	Suceava	Bucovina
19	Eugenia Rusu	Abrudfalva Abrudsat	Alsófehér Alba-inferioară
20	Emilia Trăilă	Oravicabánya Oravița	Krassószörény Carăș-Severin
21	Elisaveta Ungur	Tirnova — Tárnavá	Hunyad Hunedoara
<i>Clasa IV.</i>			
1	Elvira Albu	Poklos -- Păclișa	Alsófehér Alba-inferioară
2	Emilia Antal	Maroshéviz Toplița română	Maros — Torda Murăș-Turda
3	Minerva Ardelean	Kétegyház Chitiğhaz	Békés — Bichiș
4	Laura Aron	Oláhszentlászló Lauslaul român	Kisküküllő Tárnavá mică
5	Sabina Bianu	Oláhbükkös Făget	" "
6	Zoe Boldea	Homoroddaroc Draus	Udvarhely Odorhei
7	Eugenia Buda	Konca — Conța	Alsófehér Alba inferioară
8	Elena Budușan	Beszterce — Bistrița	Beszterce-Nászód Bistrița-Násáud
9	Eleonora Ciora	Felgyogy Gioagiul de sus	Alsófehér Alba-inferioară
10	Melania Carșai	Halmosd — Halmoșd	Szilágy — Selágyu
11	Minodora Citirigă	Bicaz (jud. Neamț)	România
12	Virginia Codarcea	Kiscég — Tâgșor	Kolozs — Cluj
13	Sabina Damian	Brád — Brad	Hunyad Hunedoara
14	Livia Dobrotă	Polyán — Poiana	Szeben — Sibiiu
15	Alexandrina Dopp	Nagszeben — Sibiiu	" "
16	Ana Erdőss	Felsőberekszó Bársául-de-sus	Szilágy -- Selágyu
17	Aurelia Hangea	Törökfalu — Bucium	Szatmár — Sătmar
18	Maria Hanea	Szelindek — Slimnic	Szeben — Sibiiu
19	Otilia Ioanovici	Rüsz — Ruși	" "

Nr. c.	Numele elevi	Locul nașterii	Comitatul sau țara
20	Victoria Micu	Polyán — Poiana	Szeben — Sibiiu
21	Olimpia Moldovan	Maroshéviz Toplița română	Maroș-Torda Murăș-Turda
22	Cornelia Oana	Szunyogszék Tântari	Fogaras Făgăraș
23	Aurora Onițiu	Gyulafehérvár Alba Iulia	Alsófehér Alba inferioară
24	Elena Pandrea	Alsógezés Ghijasa inferioară	Nagyküküllő Tárnava mare
25	Constanța Popa	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
26	Virginia Popovici	Abrudbánya — Abrud	Alsófehér Alba inferioară
27	Hortensia Popp	Persány — Perșani	Fogaras Făgăraș
28	Veturia Pop	Nagylozna Lozna mare	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobăca
29	Rea-Silvia Radu	Marosujvár — Uioara	Alsófehér Alba inferioară
30	Iustina Răduțiu	Rákovica — Racovița	Szeben — Sibiiu
31	Maria Răsvan	Domásnya Domașnia	Krassószörény Caraș-Severin
32	Maria Rociu	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
33	Maria Sima	Szilágypercesen Pericei	Szilágy — Selagiu
34	Georgina Spătariu	Vassafalva — Vașiova	Krassószörény Caraș-Severin
35	Ana Stoica	Oltăsösebes Sebeșul inferior	Szeben — Sibiiu
36	Maria Stroia	Nagyszeben — Sibiiu	„ „
37	Florica Szálka	Dés — Dej	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobăca
38	Maria Șandru	Gergelyfája Ungurei	Alsófehér Alba inferioară
39	Parasc. Tâmpănariu	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
40	Silvia Tăslăuanu	Bilbor	Csik — Ciuc
41	Valentina Toma	Szászhermány Herman	Brassó — Brașov
42	Florica Vălean	Lugos — Lugoș	Krassószörény Caraș-Severin
43	Alma Varga	Paptelke — Poptelec	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobăca
44	Cornelia Vlad	Szászváros — Orăștie	Hunyad Hunedoara

Nr. c.	Numele elevii	Locul naşterii	Comitatul sau ţara
<i>Cursul complementar:</i>			
1	Silvia Barcianu †	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
2	Livia Conopan	Ujozora — Uzdin	Torontál Torontal
3	Emilia Domşa	Marosszentimre Sântimbru	Alsófehér Alba inferioară
4	Minerva Dragits	Szelistye — Sălişte	Szeben — Sibiiu
5	Hortensia Gligore	Zernest — Zerneşti	Fogaras Făgăraş
6	Ana Moşa	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
7	Elena Mureşan	Kendilona Chendilona	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobăca
8	Valeria Pop	Alsóvenice Veneţia inferioară	Fogaras Făgăraş
9	Valeria Poruţiu ¹	Rutka	Turoc
10	Augusta Radu	Balázsfalva — Blaj	Alsófehér Alba inferioară
11	Silvia Spornic	Vesztény — Veştem	Szeben — Sibiiu
12	Hortensia Vasilca	Oláhdálya — Daia	Alsófehér Alba inferioară
<i>Elevii din internat:</i>			
1	Elvira Albu	Poklos-Păclişa	Alsófehér Alba inferioară
2	Emilia Antal	Maroshéviz Topliţa română	Maros-Torda Murăş-Turda
3	Minerva Ardelean	Kétegyház Chitighaz	Békés — Bichiş
4	Sabina Bianu	Oláhbükkös — Făget	Kisküküllő Târnava mică
5	Zoe Boldea	Homoroddaroc Draus	Udvarhely Odorhei
6	Erna Boroş	Felsőzsuk Jucul de sus	Kolozs — Cluj
7	Eugenia Buda	Konca — Conţa	Alsófehér Alba inferioară
8	Elena Buduşan	Beszterce — Bistriţa	Beszterce-Naszód Bistriţa-Năsăud
9	Melania Carşai	Halmosd — Halmosd	Szilágy — Selagiu
10	Valeria Chirtop	Topánfalva Câmpeni	Torda-Aranyos Turda-Arieş
11	Eleonora Ciora	Felgyogy Gioagiul de sus	Alsófehér Alba inferioară

¹ A frecventat cursul comercial evanghelic din loc.

Nr. c.	Numele elevi	Locul nașterii	Comitatul sau țara
12	Virginia Codarcea	Kiscég - Tâgșor	Kolozs - Cluj
13	Livia Conopan	Ujozora-Uzdin	Torontál-Torontal
14	Paraschiva Corbu	Resicabánya	Krassószörény
15	Paraschiva Crăciun	Reșița montană	Caraș-Severin
16	Valeria Crăciun	Hosszuteлке	Alsófehér
17	Marina Cristea	Doștat	Alba inferioară
18	Ecaterina Dămian	Hosszuteлке	" "
19	Sabina Dămian	Doștat	" "
20	Virginia Danielescu ¹	Kákova - Cacova	Szeben - Sibiu
21	Victoria Dobrotă	Brád - Brad	Hunyad
22	Emilia Domșa	Brád - Brad	Hunedoara
23	Maria Duma	Islaz (jud. Brăila)	Hunyad
24	Ana Erdöss	Polyán - Poiana	Hunedoara
25	Iulia Foale	Marosszentimre	România ✓
26	Hortensia Gligore	Sântimbru	Szeben - Sibiu
27	Maria Greceanu	Erdőszakál	Alsófehér
28	Aurelia Hangea	Sacalul de Câmpie	Alba inferioară
29	Ioana Iorgulescu	Felsőberekszó	Maros-Torda
30	Elvira Lene	Bársăul-de-sus	Murăș-Turda
31	Ana Micu	Buziașfurdő	Szilágy - Selagiu
32	Ana Moța	Buziaș	Krassószörény
33	Elvira Moța	Zernest - Zernești	Caraș-Severin
34	Olimpia Moldovan	Ocnele mari	Fogaras
35	Elena Mureșan	(jud. Vâlcea)	Făgăraș
36	Cornelia Oana	Törökfalú - Bucium	România ✓
37	Hortensia Oprea	Buzău	Szatmár - Sătmar
		Szentágota --, Agnita	România ✓
		Oltalsósebes	Nagyküüllő
		Sebeșul de jos	Tárnava mare
		Nagyszeben - Sibiu	Szeben -- Sibiu
		Szászváros - Orăștie	" "
		Maroshéviz	Hunyad
		Toplița română	Hunedoara
		Kendilona	Maros-Torda
		Chendilona	Murăș-Turda
		Szunyogszék	Szolnok-Doboka
		Tântari	Solnoc-Dobăca
		Ujmoldova	Fogaras - Făgăraș
		Moldova nouă	Krassószörény
			Caraș-Severin

¹ A frecventat școala elem. în sem. I.

N. C.	Numele elevului	Locul nașterii	Comitatul sau țara
38	Veturia Pop	Nagylozna Lozna mare	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
39	Valeria Pop	Alsóvenice Veneția inferioară	Fogaras — Făgăraș
40	Olga Pop	Bábahalma Bobohalma	Kisküküllő Tárnava mică
41	Felicia Popa	Töresvár — Bran	Fogaras — Făgăraș
42	Constanța Popa	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
43	Aurora Popescu ¹	Râmnic-Vâlcea	România ✓
44	Eleonora Popovici	Kétegyház Chitighaz	Békés-Bichiş
45	Virginia Popovici	Abrudbánya Abrud	Alsófehér Alba-inferioară
46	Ana Popovici	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
47	Lucreția Popovici	„ „	„ „
48	Valeria Poruțiu	Rutka	Turoc
49	Elena Procopovici	Suceava	Bucovina
50	Maria Răsvan	Domásnya Domașnia	Krassószörény Caraș-Severin
51	Zoe Rozvány ²	Arad	Arad
52	Eugenia Rusu	Abrudfalva Abrudsat	Alsófehér Alba inferioară
53	Maria Sima	Szilágypercesen Pericei	Szilágy — Selagiu
54	Georgina Spătariu	Vassafalva Vașiova	Krassószörény Caraș-Severin
55	Victoria Stoica	București (jud. Ilfov)	România ✓
56	Maria Stroia	Nagyszeben — Sibiiu	Szeben — Sibiiu
57	Maria Șandru	Gergelyfája Ungurei	Alsófehér Alba inferioară
58	Ecaterina Șaur	Kovási — Covasinți	Arad
59	Florica Szálka	Dés — Dej	Szolnok-Doboka Solnoc-Dobâca
60	Parasc. Tâmpănariu	Szelistye — Săliște	Szeben — Sibiiu
61	Silvia Tăslăuanu	Bilbor	Csik — Ciuc
62	Victoria Todea	Fehérvölgy — Albac	Torda-Aranyos Turda-Arieș
63	Valentina Toma	Szászhermány Herman	Brassó — Brașov

¹ A frecventat școala elementară.   ² S'a retras.

N.r.	Numele elevi	Locul nașterii	Comitatul sau țara
64	Emilia Trăilă	Oravicabánya Oravița	Krassószörény Caraș-Severin
65	Elisaveta Ungur	Tirnova — Târnava	Hunyad Hunedoara
66	Alma Varga	Paptelke — Poptelec	Szolnok-Doboka Solnoc-Dooâca
67	Octavia Vasiu	Petrilla — Petrila	Hunyad Hunedoara
68	Florica Vălean	Lugos — Lugoș	Krassószörény Caraș-Severin
69	Maria Vidrighin	Alacap — Chiostel (jud. Constanța)	România ✓
70	Victoria Vidrighin	" "	" ✓
71	Cornelia Vlad	Szászváros - Orăștie	Hunyad Hunedoara
72	Hortensia Vasilca	Oláhdálya — Daia	Alsófehér Alba inferioară

5. Mijloace de învățământ.

A. Biblioteca corpului profesoral.

I. Cărți.

α) Dăruite:

1. Margareta Miller-Verghi, Copiii lui Răzvan. București 1912. Dăruit de autoare.
2. V. Alecsandri, Poezii populare. Sibiu 1914. Dăruit de «Asociațiune».
3. N. Gane, Novele. București 1908. Dăruit de V. S.
4. Alexics Gy., Román nép mesék I. și II. Budapesta. Dăruit de autor.
5. Edmondo de Amicis, Novelle. Milano. Dăruit de V. S.
6. Matilde Serao, La mano tagliata. Firenze. Dăruit de V. S.
7. A. Simu, Muzeul A. Simu. București 1910. Dăruit de autor.
8. Curtea de Argeș (album). Dăruit de E. Minescu, magistrat.
9. Guilelm Șorban, Piese lirice și Jocuri românești pentru piano (Nr. 1—4) 2 ex. Dăruite de Dr. I. Mihu.
10. Anatole France, Crima lui Sylvestre Bonnard. Roman. Trad. de V. Stoica. Dăruit de traducător. (3 ex.)

β) Cumpărate:

1. G. Coșbuc, Versuri și proză. Caransebeș.
2. G. Coșbuc, Fire de tort. București 1914.
3. G. Coșbuc, Ziarul unui pierde-vară. București 1909.
4. O. Goga, Poezii. București 1907.
5. O. Goga, Ne chiamă pământul. București 1909.
6. O. Goga, Din umbra zidurilor. București 1913.
7. St. O. Iosif, Cântece.
8. A. O. Maior, Biblioteca copiilor, vol. IV. Sibiu 1908.
9. I. Porumb, Stârpirea datinilor stricătioase. Baia-Mare 1910.
10. Al. Vlahuță, Din trecutul nostru.

B. Biblioteca elevilor.

1. M. Sadoveanu, Șoimii.
2. I. Gorun, Robinson în Țara Românească. (2 exempl.)
3. I. Verne, Ocolul pământului în 80 de zile.
4. I. Verne, Cinci săptămâni în balon.

5. M. Sadoveanu, Dudaia Margareta.
6. Delavrancea, Intre vis și vieață.
7. Edmondo de Amicis, Cuore. (2 ex.)
8. K. Ewald, Icoane din vieața plantelor și animalelor.
(2 exempl.)
9. M. Sadoveanu, Mormântul unui copil.
10. N. Gane, Novele, v. I., II. și III. (2 ex.)
11. I. Barac, Halima. (2 ex.)
12. D. Zamfirescu, Vieața la țară. (2 ex.)
13. Gh. Silvan, Valea Albă. (2 ex.)
14. V. Alecsandri, Poezii populare. (6 ex.)
15. Em. Gârleanu, Bătrânii.
16. S. Aldea, Pe Mărgineanca.
17. S. Aldea, Două neamuri.
18. S. Aldea, Pe drumul Bărăganului.
19. Delavrancea, Liniște.
20. A. Vlașuță, Dreptate.
21. A. Vlașuță, La gura sobei.
22. M. Sadoveanu, Dureri înăbușite.
23. M. Sadoveanu, Priveliști Dobrogene.
24. I. Slavici, Nuvele, v. I. și II. (2 ex.)
25. Delavrancea, Paraziții.
26. Delavrancea, Hagi-Tudose.
27. Al. Vlașuță, Clipe de liniște.
28. G. Coșbuc, Fire de tort.
29. I. Brătescu-Voinești, Intunec și lumină.
30. G. Galaction, Bisericuța din răzoare.
31. G. Coșbuc, Ziarul unui pierdevară.
32. Victor Anestin, Stelele.
33. A. Fogazzaro, Idile Spulberate.
34. Al. Davila, Vlaicu Vodă.
35. C. Flammarion, Erupția vulcanului Krakatoa.

II. Reviste și ziare.

a) Dăruite de redacțiuni:

1. «Transilvania», Sibiu.
2. «Hivatalos Közlöny», Budapest.
3. «Telegraful Român», Sibiu.

4. «Drapelul», Lugoj.
5. «Natura», București.
6. «Deșteptarea», Brașov.

β) abonate:

1. «Luceafărul» Sibiiu.
2. «Pädagogische Studien» Dresden.
3. «Magyar Paedagogia», Budapest.
4. «Convorbiri literare», București.
5. «Primăvara», Iași.
6. «Cosânzeana», Orăștie.
7. «Fluerașul», București.

III. Rechizite de învățământ.

1. Patru tablouri pentru instrucția intuitivă (Vara, Toamna, Iarna și Curtea țărăneasă).

Direcțiunea împlinește o plăcută datorie, aducând cele mai vii mulțumiri tuturor p. t. binefăcători, onorabilelor societăți și redacțiuni, care au binevoit a contribui la înmulțirea mijloacelor de învățământ pentru școala noastră.

6. Fonduri de binefacere.

I. Fondul elevelor absolvente de școala Asociațiunii.

S'a inițiat la serbarea jubileului de 25 ani dela înființarea școlii civile de fete cu internat a Asociațiunii, în 30 Iunie 1911, pentru sprijinirea intereselor școlii. Despre contribuiri benevole la acest fond s'a publicat dare de seamă în «Telegraful Român» din loc, iar Onoratului Comitet al Asociațiunii s'a înaintat raport special cu data 1 Ianuarie 1912, dimpreună cu suma contribuțiilor de K 3,766·50 fil. și o acție «Lumina» à 200 cor.

Din 1 Ianuarie 1912 încoace au încurs la acest fond următoarele contribuiri benevole:

Anul 1912:		Întrate:	Eșite:
		K	K
22 Mart.	1 Maria Baboian n. Popp	10—	
31 Maiu	2 Roza Vajda n. Pocol	5—	
„ „	3 Alexandrina Tripon	10—	

		Întrate:	Eșite:
		K	K
31 Maiu	4 Zorița Moldovan	3.—	
5 Iunie	5 Susana Marta	5.—	
" "	6 Elvira Moțiu	10.—	
" "	7 Silvia Dr. Suciu	5.—	
" "	8 Veta și Elena Fumor	5.—	
" "	9 Marta Fumor	4.—	
" "	10 Aurora Băițan	5.—	
" "	11 Ana Cherebețiu	3.—	
" "	12 Aurelia Răchițan	5.—	
" "	13 Eufemia Ruvineanțu	10.—	
8 "	14 Ana Dabici	5.—	
" "	15 Elena Faur	5.—	
" "	16 Lucia Hosszu	10.—	
" "	17 Letiția Manuilă	5.—	
" "	18 Elisaveta Florea	3.—	
10 "	19 Surorile Popovici (Lugoș)	10.—	
" "	20 Maria Cocian	5.—	
28 "	21 Livia Ille	5.—	
" "	22 Cornelia Herbay	5.—	
" "	23 Elena Boșca	5.—	
16 Iulie	24 Aurora Dr. Olariu	10.—	
15 Sept.	25 Elisaveta Mezin	5.—	
2 Oct.	26 Maria Vițian	5.—	
19 Dec.	27 Livia Mezin (din bon dela taxe)	12.—	
23 "	28 Veturia Popa " " " "	6.—	
" "	29 Gabr. Popovici " " " "	3:52	
" "	30 Sabina Bianu " " " "	10.—	
" "	31 Em. Stoicescu " " " "	3:48	
31 "	32 Interese pentru depunere	3:08	

Anul 1913:

18 Febr.	33 Dr. Ilie Beu, dar prin banca de asig.	100.—
10 Iun.	34 Amalia Bran	20.—
" "	35 Letiția Manoilă	5.—
" "	36 Lucia Hosszu	5.—
12 "	37 Elisaveta Marta și Elena Fumor	9.—
27 "	38 Maria Moța n. Dămian	10.—

		Întrate:	Eșite:
		K	K
30 Iun.	39	Constanței Chipară pentru excursie școlară în Viena	50.—
" "	40	Contribuire pentru excursia școlară în Viena	148·52
" "	41	Interese pentru depunere	5·98
1 Oct.	42	Elisaveta Mezin	6.—
25 "	43	Volumnia Ghebeleş (dela taxe)	2·84

Anul 1914:

3 Ian.	44	Timotei Popovici, dar pentru 3 pianе (à 10 cor.)	30.—
5 "	45	Interese pentru depunere	3·05
9 Febr.	46	Dela reprezent. intern. (20 Dec. 1913)	40·64
13 Apr.	47	Cărți pentru biblioteca elevelor	74·21
5 Iun.	48	Aurora Băișan (Bucovina)	3.—
" "	49	Miși Bologa (Sibiiu)	4.—
		Suma	440·59 272·73
		Cheltueli	272·73
		Sald	167·86

II. Fondul Dr. Liviu Bran de Leményi.

S'a inițiat în memoria fericitului avocat Dr. *Liviu Bran de Leményi*, membru al comitetului Asociațiunii și zelos sprijinitor al cauzelor poporului român, pentru ajutorarea elevelor mai lipsite de mijloace dela școala civilă de fete a Asociațiunii. Dela înființarea fondului au încurs următoarele contribuiri benevole:

		Întrate:	Eșite:
		K	K
23 Febr.	1	Elena Petrașcu, directoară	10.—
" "	2	Victor Stanciu	10.—
" "	3	Dr. V. Bologa	10.—
" "	4	Eugenia Tordășianu	10.—
" "	5	Dr. Ion Borcia și soția	10.—
24 "	6	Văd. Eleonora Leményi	25.—
9 Mart.	7	Familia Crăciunescu	50.—
12 "	8	Elena Petrașcu în memoria fericitului Dr. Ion Borcia	10.—

		Întrate: K	Eșite: K
12 Mart. 9	Elevele interne în memoria fericitului Dr. Ion Borcia	47·50	
23 „ 19	Dr. Emil Babeș adv.	30—	
„ „ 11	Andrei Bârseanu	10—	
„ „ 12	Eugen Todoran	5—	
25 Apr. 13	Văd. Eleonora Leményi	25—	
30 Iun. 14	Interese pentru depun. la 30 VI. 1912	2·75	
7 Sept. 15	Dr. I. Beu, pentru răscumpărarea onomasticeii	20—	
31 Dec. 16	Interese pentru dep. la 31 Dec. 1912	5·40	
Anul 1913:			
30 Iun. 17	Constanței Chipară, pentru excursie școlară la Viena	—	50—
„ „ 18	Contribuire pentru excursia școlară la Viena		148·52
„ „ 19	Interese pentru dep. la 30 Iun. 1913	6·81	
31 Dec. 20	Interese pentru dep. la 31 Dec. 1913	2·64	
	Suma	290·10	198·52
	Cheltueli	198·52	
	· Sald	91·58	

*

Apelăm și cu acest prilej la ajutorul binevoitorilor, în interesul școlii civile de fete cu internat a Asociațiunii.

7. Din cronica școlii și a internatului.

Anul școlar s'a început la 1 Septembrie 1913 st. n.

În 1 Octombrie 1913 a vizitat școala Exelenția Sa D-l Ministru de culte și instrucțiune publică *Dr. B. Iankovich*, iar în decursul anului d-l *Andrei Bârseanu*, prezidentul Asociațiunii, d-l *Alexandru Munka*, inspector regesc de școli și d-l *Iuliu Iftene*, subinspector regesc de școli. În 23 și 24 Aprilie n. 1914 a vizitat școala d-l *Andrei Killyéni*, ca delegat al ministerului regesc de culte și instrucțiune publică.

Agendele curente școlare, didactice și administrative ale institutului, s'au pertractat în 12 consilii profesoriale.

*

Starea sanitară a fost în general mulțămitoare în cursul anului 1913/14. Un caz dureros trebuie să amintim și în acest an. *Silvia Barcianu*, elevă externă în cursul complementar, fica fericitului *Dr. Danil P. Barcianu*, întâiul director al școlii noastre de pie aducere aminte, a încetat din viață în 24 Martie n. după o scurtă suferință de *meningită*, lăsând rudeniile și institutul nostru în jale adâncă.

Elevele au ocaziune a ieși cât mai des la preumblare, a face exerciții gimnastice și a se recrea în grădina institutului. În cursul iernii patinează în orele libere și urmează școala de dans, în edificiul propriu al școlii.

În 11 Maiu 1913 au fost revaccinate elevele născute în 1902, prin medicul institutului nostru.

*

În Postul Paștilor s'au mărturisit și cuminecat elevele prin catihetii și parohii ambelor confesiuni române.

Excursiune școlară sub conducerea corpului profesoral s'a făcut în 30 Aprilie n. 1914, la Cislădioara, cu toate elevele școlii, pentru serbarea pomilor și a pasărilor.

Din 21--28 Maiu 1914, s'a făcut o *călătorie de studiu* cu 30 de eleve din clasa a IV-a civ. și din cursul complementar în România, peste Turnul Roșu la Călimănești, Mănăstirea Argeșului și București, unde am cercetat toate lucrurile și instituțiunile de interes pentru eleve din punct de vedere educativ sau științific. Succesul călătoriei a fost desăvârșit. Exprimăm și pe această cale cele mai călduroase mulțămiri tuturor binevoitorilor, on. direcțiuni a căilor ferate ungare și române, pentru binevoitorul ajutor ce ne-au dat.

În decursul anului școlar elevele din clasele superioare au cercetat Muzeul Asociațiunii și Muzeul Bruckenthal din loc.

*

Festivități solemne, la care a participat institutul, au fost: Serbarea onomasticeii *Majestății Sale Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I* la 4 Octomvrie 1913.

Serbarea școlară din 19 Noemvrie 1913, în memoria fericitei *Impărătese și Regine Elisabeta*.

Serbările din 8 și 9 Iunie 1914, ale congresului Uniunii femeilor române din Ungaria.

8. Examenele.

Examenele de primire s'au ținut în 3 Septembrie n. 1913. Examenele publice dela finea anului școlar s'au ținut în Iunie st. n. 1914, după următorul program:

Sâmbătă în 13 Iunie st. n., dela 8—11 ore a. m. *Religia*, toate clasele.

Dela 11—12 ore a. m. *Limba franceză*, toate elevele.

Mercuri în 24 Iunie, dela 9—12 ore a. m. Clasa III-a din studiile: *Limba română*, *Aritmetică* și *Limba maghiară*.

Dela 3—5 ore d. a. Clasa I din studiile: *Geografie*, *Limba maghiară* și *Limba română*.

Joi în 25 Iunie, dela 9—12 ore a. m. Clasa IV-a din studiile: *Limba maghiară*, *Fizică* și *Istorie*.

Dela 3—5 ore d. a. Clasa II-a din studiile: *Limba germană*, *Istoria naturală* și *Limba maghiară*.

Vineri în 26 Iunie, dela 9—11 ore a. m. *muzica vocală și instrumentală* (pian, violină), toate elevele.

Duminecă în 28 Iunie, dela 11—12 ore a. m. Incheierea solemnă a anului școlar și distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie și desemn, sunt expuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

9. Inștiințare pentru anul viitor.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc eleve:

- a) care arată prin *extras din matricula botezaților ori dela forul civil*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani și
- b) dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescris pentru clasa IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve care dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școlii de categoria școlii civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școala elementară poporală, se pot primi eleve în oricare clasă a școalei civile, ce corăspunde vârstei elevei, numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școalei, în sensul ordinațiunii ministerului regesc-ungar de culte și instrucție publică, dto 11 August 1887, Nr. 29,000. Examenul de primire e scutit de taxă.

Elevele, care se înmatriculează întâiadată la școala noastră, *au să aducă atestat școlar, extras din matricula botezaților ori dela forul civil și certificat de revaccinare.*

În *cursul complementar* (supletor), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școalei, se primesc eleve care au absolvat patru clase civile (secundare). Se pot primi și eleve care au absolvat cu note bune numai *două clase civile*, dacă au trecut de 15 ani și sunt împiedecate a absolvă cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1914/1915 se pot face din 1—6 Septemvrie 1914 *stil nou*.

Examenele de corigență se țin în 2 Septemvrie 1914 st. n. la 8 ore a. m. cu elevele care s'au anunțat la direcțiune.

În 3 Septemvrie 1914 st. n. la 8 ore a. m. se țin *examenle de primire*, iar în 4 Septemvrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 5 cor. pe lună pentru toate elevele. La cea dintâiu înscriere fiecare elevă mai plătește, odată pentru totdeauna, o taxă de înscriere de 4 cor. Acelaș didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele care voiesc să fie primite *în internat*, fie eleve ale școalei civile, sau ale școalei elementare din loc, au să fie anunțate de timpuriu la direcțiunea școalei, înainte de începerea anului școlar, pentruca să se poată face dispozițiunile trebuitoare.

Taxa internatului e 550 cor. pe an, iar didactrul 50 cor. (împreună 600 cor.), și se plătește înainte, în patru sau în două rate. Spesele pentru cărțile de învățământ, pentru materialul de scris, desemn și lucru de mână, le poartă părinții deosebit, precum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în pian (violină) și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în pian sunt: pentru o elevă (singură), 2 ore pe săptămână, 16 cor.¹ pe lună; pentru două eleve (împreună), două ore pe săptămână, 8 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba franceză: 3 cor. pe lună de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase lângă parcul orașului și e provăzut cu apaduct, baie proprie și lumină electrică, încât oferă cele mai bune condiții igienice.

Elevetele din internat au în fiecare zi ore de conversație în limba franceză, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiile sub conducerea directorii, a profesoarelor și a guvernantelor.

Elevetele care voiesc să fie primite în internat, au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau un țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințolii, lepedeie), 6 ștergare, 6 serviete, apoi perie de dinți, săpun și 2 piepteni, care rămân proprietatea elevei. Afară de acestea rufele sau albiturile câte $\frac{1}{2}$ duzină din fiecare, o haină de vară și una de iarnă, două fuste de lustre (jupon) și două de flanel, ciorapi, batiste (marămi) câte 1 duzină, o umbrelă (cort) și încălțăminte trebuincioasă. În cursul anului vor primi în internat o haină uniformă. Strâns de uniformă se ține: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, care au să se facă aici și care vor costă peste tot 40—60 cor.

Dela direcțiunea școlii se pot primi prin postă: «Statutul de organizare», «Regulamentul intern», «Regulamentul pentru cursul complementar» și «Planul de învățământ» al școlii, à 20 bani exemplarul, iar Monografia școlii pe 25 de ani dela înființare, à 3 cor.

Nagyszében (Sibiiu), în lunie 1914.

Direcțiunea școlii.

¹ Din care sumă 2 cor. pe lună se contează institutului, pentru susținerea pianelor în stare bună.

